

Страхът на Михайловски да гледа в очите на хората, защото щел да си омърси погледа, щом се взре в техните кривли души, не е от нищо друго освен от чувство на несигурност, че и неговата душа не е от такова естество, което не хваща кир и не се омърсва. Истински чистите души не само че не се омърсяват, но и само с погледа си са в състояние да окжпят и очистят от всекакъв кир чуждата душа. В това се състои величието на великите души. За тях нема по-големо блаженство от това да намираш в душата на всекиго, в когото се вгледаш, не само духовен приют, често пжти неподозирани за самия стопанин, но и да се чувствуваш там така свободен и така добре, щото нишките на всички негови чувства, желания да останат на техно разположение. Това е то духовидството и само така от падналият човек можеш да направиш неустрашим герой — ратник за възтжржествуване на доброто. Но за всичко това се изисква силен нравствен инстинкт и дълбока духовна проникателност, това което у Михайловски най-малко го има.

Но въпреки това че Михайловски е краен индивидуалист, в своите проповеди той попада в едно обично противоречие. Доброто, в което той верва и в името на което сжди и порицава, нема нищо общо с доброто у човека. Негова скептицизм не е в сила да отрече съществуването на онова више повеление в човека, гласа на което всеки ще дочуе, щом при по-затаено дишане се вслушва в себе си. В името на този морален императив именно ние имаме право да сждим, да негодуваме, па дори и да наказваме. Това, Михайловски който всичко обича с пржст да показва, не особено изтжква. И кой знае къде отива негова индивидуализм, щом започне да сжди и негодува не в името на некакви абсолютни и общезабезателни нравствени принципи, а в името на народ, на онеправдани и оскжрбени и пр. На оскжрбените и онеправданите ние джлжим своята любов и състрадание, но човешките страдания не могат да се възвеждат в морални принципи. Защото не е изключена възможността онеправданите и оскжрбените сжщо да представляват едни морални минуси.

„Днес чук утре наковалня.“ Много ми се щеше да чуя какво ще кажат за нея ония негови апологети, които се боеха че жестокостта на нашите мжстители вестникари ще сломи окончателно Михайловски. Каквото и да кажат, все мисля, че те сигурно ще се почувствуват значително обидени. Едно, че ще видят колко напусто са били техните опасения, а друго, че защитата им е била много безцелна при наличието на мжстития, преждевременно оплакван паднал борец, който има